

نویسنده: جودیت وایلد
ریچارد وایلد
مترجم: نیما ورامینی

سوادبصری

www.ketab.ir

سرشناسه: وایلد، جودیت

Wilde, Judith

عنوان و نام پدیدآور: سواد بصری: رهیافتی مفهومی بر حل مسائل گرافیک / جودیت وایلد، ریچارد وایلد؛ مترجم نیما ورامینی.

مشخصات نشر: تهران: فرهنگسرای میردشتی، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص. - محور.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۱۶-۰۱-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Visual literacy: a conceptual approach to graphic problem solving, c 2000.

یادداشت: کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشرین متفاوت منتشر شده است.

موضوع: گرافیک

موضوع: ارتباط دیداری در هنر

شناسه افزوده: وایلد، ریچارد

شناسه افزوده: Wilde, Richard

شناسه افزوده: ورامینی، نیما، ۱۳۴۴ - مترجم

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ س۹ و ۲۴ و ۲۵ و NC۸۲۵

رده بندی دیویی: ۷۴۱/۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۸۶۱۶۴

مترجم: نیما ورامینی (عضو هیئت علمی دانشگاه علم و فرهنگ)

ویراستار: صدیقه صادقی مکی

مدیر هنری: فاطمه خسروچردی

صفحه آرایی: مرضیه بهنامی فر

مدیر تولید: علی زارعی

نوبت چاپ: دوم، ۱۳۹۰

لیتوگرافی: فرآیند گوما

چاپخانه: اینفو

صحافی: گوهر

ناب: همگسرای میردشتی

نمابر: ۳۰۰۰۰

شماره: ۶-۰۱۶-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

تهران: میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، نبش وحید نظری، مجتمع

تجاری نامر تلفن: ۶۶۴۹۰۶۶۰-۲، نمابر: ۶۶۴۹۱۹۶۸-۰۲۱

مشهد: چهارراه لشکر، به طرف میدان ده دی، پاساژ دینتپها

تلفن: ۸۵۴۴۹۵۱، نمابر: ۸۵۱۴۷۶۱-۰۵۱۱

www.fmidashti.com

info@fmidashti.com

سواد بصری

رهیافت مفهومی بر حل مسائلی گرافیک

سواد بصری

رهیافتی مفهومی به حل مسائل گرافیک

این کتاب را به دانش آموزانمان تقدیم می‌کنیم؛ به کسانی که ما را یاری کردند تا کاری را که عاشقانه دوست داریم بهتر انجام دهیم و به فرزندانمان، براندون و تریبلی، به خاطر شکیبایی و درآنان شرطی به ثمر رسیدن این کتاب.

تقدیم به مادر و پدرم به پاس مهر بی‌پایانشان
نیما ورامینی

www.ketab.ir

فهرست

۱۰	پیشگفتار به قلم استیون هالر
۱۲	مقدمه
۱۴	قدردانی
بخش اول:	
تمرین های طراحی گرافیک	
۱۷	
۱۹	طرح تمرین مربع سیاه
۳۱	طرح تمرین سیاه و سفید
۴۳	طرح تمرین جک و جیل
۵۵	طرح تمرین دایره، مربع، مثلث
۶۷	طرح تمرین کمتر با نتیجه ی بیشتر
۷۷	طرح تمرین صفحه ی متغیر
۸۵	طرح تمرین طراحی با حروف چاپی
۹۳	طرح تمرین شخصیت پردازی با حروف چاپی
۱۰۱	طرح تمرین علائم جاده
۱۱۱	طرح تمرین زندگی و مرگ
۱۲۳	طرح تمرین بارکد، کد میله ای
۱۳۱	طرح تمرین صدای ۱
۱۴۳	طرح تمرین ۱۰۱ طرح گرافیکی
۱۵۱	طرح تمرین نقشه
۱۵۹	طرح تمرین تقدیر از آندره برتون

www.ketab.ir

بخش دوم:
تمرین های تصویرسازی

۱۶۷

۱۶۸

۱۷۴

۱۸۰

۱۸۶

طرح تمرین دستاورد جهانی

طرح تمرین چشم انداز شهر نیویورک

طرح تمرین صدای ۲

طرح تمرین شماره ی ۱۱

www.ketab.ir

از تصویرسازی (تصویرسازی مفهومی) پرورش دهد، بی‌تردید اگر در گذشته با تمرین‌هایی چون کتاب حاضر وادار به تفکر شده بودم، مهارت‌هایی را زودتر و حتی شاید بهتر به دست می‌آوردم.

مباحث ارائه شده در این کتاب به صورت مطلق پاسخ صحیح یا غلط ندارند، بلکه این دانشجو است که برای هر مبحث راه حل‌های متعددی را تجسم می‌کند و عملاً این تمرین‌ها آزمونی برای رسیدن به گستره‌ی ادراک و فهم دانشجویان و سکوی پرتاب به تفکر عمیق مفهومی است. ویژگی هوشمندانه در طراحی تمرین‌ها شکل گرفتن پرسش در ذهن مخاطبان است، و نه پاسخ آن اشکال گرافیکی که دانشجو را به سمت آزمودن و تجربه کردن ترغیب می‌کند، همچنین محدودیت‌های فیزیکی اشکال ملزوماتی را ایجاد می‌کنند، اما این بدان معنا نیست که از شاخص‌ها نمی‌توان تخطی کرد. محدودیت‌های زمانی در اجرای تکلیف‌ها موجب پرورش قدرت تمرکز دانشجویان می‌شود. گستره‌ی وسیع مسئله‌ها نیازمند راه حل‌های متعددی از تایپوگرافی تا تصویرسازی است و در داخل و خارج از محیط آموزشی، روش‌های متعددی را در زمینه‌ی ارتباطات بصری به دانشجویان پیشنهاد می‌دهد.

شاید اهمیت کتاب حاضر این است که فقط برای مبتدیان نگارش نشده است، بلکه گستره‌ی موضوعات ارائه شده در این کتاب نکات مهم بنیادی را، مانند تمرین‌های رنگ و شکل و مفاهیم انتزاعی پیچیده مانند تصور صدا، مرگ، کامل و مؤثر شرح می‌دهد و از کنار هیچ یک از آنها به سادگی نمی‌گذرد، علاوه بر این دانشجو هرگز در ابهام و بی‌هدفی رهان نمی‌شود. بی‌تردید بارزترین جنبه‌ی حل یک مسئله فرایند دستیابی به پاسخ است.

هنگامی که کتاب سواد بصری، تألیف ریچارد و جودیت وایلد، را خواندم شگفت‌زده شدم، البته نه به علت نقص در این مجموعه، بلکه به سبب ظرافت و نکته‌سنجی به کار رفته در این اثر بود. بی‌تردید اگر چنین پیشنهادی به من داده می‌شد، دچار مشکل می‌شدم، چون نمونه پروژه‌های دانشجویی ارائه شده در جلد دوم کتاب وایلدها از نظر من طاقت‌فرسا و ترسناک‌اند، اما برای دانشجویان آنها چنین نبوده است. وقتی در مدرسه بودم آموختم که شکل گرافیک از محتوا جداست و گویی یگانگی بین این دو بعقوبت و کاملاً مردود است، اما در این کتاب تمرین‌های ایده‌ای است که فن و مفهوم را در هم آمیخته به گونه‌ای که در ذهن من رسد اینها از هم جدا نپذیرند. ممکن است تصور کنم شما پیش‌آید که طراحی گرافیک در قالب‌هایی است که شما می‌باید یا می‌توان آن را به خاطر خودش پذیرفتنی می‌توان گفت در این قالب‌ها اثر هنری خلق می‌شود؛ اما نکته‌ی مهم این است که طراحی گرافیک شکل هنری مستقل نیست، بلکه همواره وابستگی‌ها و پیوستگی‌هایی دارد. تمرین‌های وایلدها بر هر دو مورد تأکید می‌ورزند.

با سرمشق قرار دادن تفکری مفهومی آموختم که در هر راه دشواری قدم بگذارم. در آن دوران رشته‌ای را انتخاب کردم که بیش از محتوا به آرایه‌ها و تزئینات در آن توجه می‌شد، به گونه‌ای که استادان این رشته به استفاده‌ی مجدد از رمزهای قدیمی و استعاره‌ی تمایل داشتند. خوشبختانه من به سمت مدیر هنری صفحه‌ی «op-ed» روزنامه‌ی نیورک تایمز در آمدم، صفحاتی از روزنامه که نویسندگان می‌توانند نظر شخصی خود را بنویسند. این روزنامه پیش از این منبع «تصویرسازی مفهومی معاصر» به شمار می‌رفت و در آنجا از استعاره و تمثیل و نمادگرایی برای انتقال ایده‌های پرمعنا و سرمقاله‌ها استفاده می‌شد. آموزش دوران تحصیل و فعالیت‌های حرفه‌ای نتوانسته بود من را برای این گونه

هرچند سال‌ها در این زمینه تجربه‌ی کاری داشته‌ام، مطالعه‌ی این کتاب و روش طرح پرسش و دیدن راه‌حل‌های متعدد و شگفت‌انگیزی که در این مجموعه ارائه شده بود من را به سوی شیوه‌ای جدید از تفکر سوق داد که نه تنها به تدریس من مربوط می‌شد، بلکه با اصول گرافیکی‌ای که هر روز با آن سروکار داشتم در ارتباط بود. تصور کنید که هرگز برای یادگیری دیر نیست و کتاب سواد بصری کتاب پرمایه‌ای برای آغاز تجربه‌ی هر فرد در این رشته است.

استیون هلر
مدیر ارشد هنری
نیویورک تایمز

www.ketab.ir

ظاهر محدود ارائه شده‌اند، فقط به دادن پاسخ «صحیح» یا «غلط» بسنده نکنند و با نگاهی درونی به راه حل‌هایی شخصی دست یابند.

کوتاه سخن آنکه شرایط برای رشد خلاقیت فردی بارها و بارها فراهم شده است. موضوعاتی که در این کتاب در قالب تمرین ارائه شده‌اند عبارت‌اند از ارزیابی مجدد تمرین بر مبنای مؤلفه‌های شخصی، ایجاد شرایطی برای پرسش از خود به وسیله‌ی حرکت از معلوم به مجهول یا به عبارتی از شناخته‌ها به ناشناخته‌ها، تشویق در استفاده از مفاهیم آن‌گونه که بر اصول فنی فائق آیند، به جای به کار گرفتن روش‌های معمول، توجه بر این نکته که کشف اصول طراحی از آموزش و به خاطر سپاری آنها مهم‌تر است، و یافتن روش‌های مفهومی فردی برای حل مسئله. تمرین‌هایی که در ابتدا به دانشجویان ارائه می‌شود نه تنها به منظور آموزش اصول پایه‌ای طراحی است، بلکه تشویقی برای خلاقیت و اعتماد به نفس آنان است.

طیف وسیع راه حل‌های ارائه شده در هر تمرین، بیانگر تمرین‌کننده‌ها و روش‌های بالقوه‌ای است که از طریق هر تمرین به دست می‌آید. در اینجا کشف استعداد‌های ذاتی اصلی هر فرد مورد نظر بوده است. هر چند در برخی از راه حل‌های ارائه شده انحراف از مسیر اصلی دیده می‌شود، باز هم این انحراف در خور ارائه‌اند.

اغلب تمرین‌های ارائه شده در این کتاب برای یک مسئله در پی رسیدن به چندین راه حل‌اند و سعی در ایجاد شرایطی می‌شود که به توسعه‌ی مجموعه‌ای از راه حل‌ها بینجامد. بنابراین در ابتدا محدودیت را می‌شکند و احساس نیاز را قوت می‌بخشد. این کتاب با آماده کردن ذهنیت فرد، که مسئله‌ای به جای یک یا دو راه حل می‌تواند ۲۰ راه حل داشته باشد، به دانشجو می‌آموزد که راه حل‌های موفق به کار گرفته نشده بی‌شمار است. مفهوم «نیاموخته» در اینجا به خوبی به

اغلب مردم بر این باورند که اصول ارتباط بصری مؤثر و کارآمد بر مبنای خواستی قوی و نگرشی فردی شکل می‌گیرد، در حالی که با وجود این اشتیاق و شرایط خاص و دشوار، حقیقت آن است که مفاهیم ضروری ارتباط بصری به صورت مستقیم آموخته نمی‌شوند، البته آنچه سبب کیفیت مطلوب در آموزش مستقیم می‌شود، مطالعه‌ی رسانه‌ها و روش‌های فنی گوناگون است. از سویی دانش عملی مختصری برای انتقال رهیافتی مفهومی و در ارتباطات بصری کسب شده و این در حالی است که باید شرایط لازم به منظور کشف و شناخت دانشجویان در این عرصه فراهم شود.

برای استادان رشته‌ی مینا، هر چه در ارتباط بصری دانستن آنکه چگونه به بیان این رابطه و کشف و شناخت بپردازند کاری بس دشوار است. طراحی تکالیف درسی دانشجویان، توجه به هر نکته‌ی فوری است، نخست، تکالیف نه تنها باید از نظر آموزشی معقول باشند، بلکه باید اهمیت مباحث برای دانشجویان ملموس شود، همچنین آنها را به سمت روش‌های کشف نشده‌ی حل تمرین‌ها سوق دهد.

استادان نباید بپندارند که لزوماً ثبت نام در مدرسه‌ی طراحی موجب شکل‌گیری علاقه‌ای جدی در حل تمرین‌های ارتباط بصری می‌شود، بلکه این توانایی در نتیجه‌ی سروکار داشتن با تمرین‌های همراه با علاقه و انگیزه‌ی شخصی است که توسعه می‌یابد.

نکته‌ی در خور توجه آنکه استادان طراحی باید فرایند ارتباط بصری را به گونه‌ای هیجان‌انگیز و جذاب ارائه دهند، از این رو تمرین‌های کتاب به منظور خلق برنامه‌های بدیع راهبردی و کسب نتایج فوری و ابتکاری سازمان یافته‌اند. هر تکلیف درسی به گونه‌ای طراحی شده است که دانشجویان در فرایندی فراتر از تفکرات و پژوهش‌های سنتی و مرسوم هدایت شوند و در مواجهه با سؤالاتی بی‌شمار که به نظر می‌رسد در چارچوبی به

تصویر کشیده می‌شود و به دانشجویان یادآوری می‌کند که فراتر از حد معمول بروند و پاسخ‌ها را بیاموزند و به روند آنها فکر کنند و به قلمرو خودجوش و غریزی راه یابند.

ساختار کتاب سواد بصری تا انتها بر مبنای این گونه تجربه‌ورزی شکل گرفته است و سعی بر آن دارد که مخاطبان را به حل مسائل مهم‌تر و به افزایش دقت تشویق کند. به خوانندگان خویش اجازه می‌دهد از سطح راه‌حل‌های دم‌دستی و مورد علاقه‌شان فراتر روند و به ارزیابی‌های معنادارتری دست یابند. این رهیافت مفهومی، در حل مسائل بصری، کاوش در سواد بصری را در بردارد، مسئولیتی که باید آن را ارتباطات بصری بپذیرد. سطح خردنگی سواد بصری جامعه را افزایش دهد، رهیافتی به درجهه با ناشناخته‌ها، با پشتکار و بررسی درونی، است. پرورش نسل آینده‌ی طراحان بصری را نوید می‌دهد.

www.ketab.ir

از همه‌ی کسانی که در تکمیل این کتاب ما را یاری کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌کنیم.

همکاران و دستیارانی که با نظرها و پیشنهادهای خود ما را یاری کردند؛ به ویژه از «سیلاس رودس» به خاطر دانش و معرفتش، «دیوید رودز» برای حمایت و دلگرمی‌هایش، دکتر «توماس نان» به خاطر درک و اعتمادش و «جک اندولت» برای صبر و دوستی و توصیه‌های مفیدش در تنظیم بخش تصویرسازی سپاسگزاریم.

قدردانی از جمله زحمات ویراستارانمان در «واتسون -گوبتیل» مدیر اجرایی ویراستاری «ماری سوفادی» و ویراستار ارشد گلنیش زین که با جدیت و دلگرمی‌شان ما را راهنمون شدند در دستیار ویراستار پل لوکاس که مهارت و درکش از کارهایی که ما به خاطر خواهیم داشت.

تشکر ویژه را تقدیم می‌کنم به «جان فیور» که بسیاری از صفحات را همراه با «جین کروئین»، «توماس گیانفاگنا»، «ماری ال میر»، و «الیزابت روزننال» طراحی کرد و «موریس شرمین» که با تلاش خود عکس‌های هنری سراسر این کتاب را تهیه کرده است. در پایان، این تلاش بدون همکاری مدیریت مطبوعات «هنرهای بصری» و با مسئولیت محدود، که چاپ و تکثیر صفحه‌های اصلی تمرین‌ها را به انجام رسانده‌اند، امکان‌پذیر نبود.